



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně - pobočka v Jihlavě rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Mádra a soudců Mgr. Leony Sukané a Mgr. Martina Lály ve věci péče o

nezletilého: **J. J.**, narozený dne XXXX
bytem XXXX, XXXX
zastoupený opatrovníkem městem Tišnov
sídlem nám. Míru 111, 666 01 Tišnov

syna rodičů: **J. J.**, narozená dne XXXX
bytem XXXX, XXXX
zastoupená advokátem JUDr. Pavlem Fojtou
sídlem Jakubské náměstí 644/3, 602 00 Brno

D. J., narozený dne XXXX
bytem XXXX, XXXX

o novou úpravu výživného,

o odvolání otce proti rozsudku Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ze dne 17. prosince 2019, č. j. 4 P 142/2019-707,

takto:

I. Rozsudek soudu prvního stupně **se mění**

- a) ve výroku I. tak, že výživné pro nezletilého stanovené rozsudkem Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ze dne 4. 9. 2018, č. j. 4 Nc 588/2017-307, částkou 2 200 Kč, se počínaje dnem 14. 6. 2019 zvyšuje na částku 3 000 Kč měsíčně a dále počínaje dnem 1. 9. 2019 na částku 3 400 Kč měsíčně a

- b) ve výroku II. tak, že dosud neuhrazený nedoplatek na výživném pro nezletilého, vzniklý zvýšením výživného za dobu od 14. 6. 2019 do 30. 6. 2020 ve výši 4 021 Kč, je matka povinna zaplatit ve lhůtě do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám otce nezletilého.

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Odůvodnění:

1. Soud prvního stupně odvoláním napadeným rozhodnutím zvýšil výživné pro nezletilého J. J. (dále jen „nezletilý“), a to s účinností od 14. 6. 2019, resp. znovu od 1. 9. 2019 (výrok I.), vyčíslil tím vzniklý nedoplatek na výživném a stanovil lhůtu pro jeho splacení (výrok II.). Náhradu nákladů řízení nepřiznal prvostupňový soud žádnému z účastníků (výrok III.).
2. Učinil tak k návrhu otce ze dne 25. 6. 2019, který namítl, že se podstatně změnila okolnosti, z nichž soud vycházel při svém posledním rozhodnutí o výživném pro nezletilého (dle rozsudku OS Žďár ze dne 4. 9. 2018, č. j. 4 Nc 588/2017-307). Otec uvedl, že matka již nežije v XXXX, ale v XXXX, kde má výrazně vyšší možnost získat náročnější a tedy lépe placené zaměstnání, přesto však stále nepracuje. Jsou zde proto důvody uvažovat s potenciálními příjmy matky odpovídajícími jejímu vysokoškolskému vzdělání, nikoli vycházet z jejích krátkodobých, opakovaně ukončovaných pracovních poměrů a dohod o pracovní činnosti. Dále bylo nutno dle otce přihlídnout k tomu, že matka od něho obdržela na vyrovnání podílů zaniklého SJM celkem 2,7 mil. Kč, neřeší své problémy s alkoholem a bagatelizuje je, a také, že původní výživné bylo stanoveno s předpokladem, že náklady spojené s realizací styku matky s nezletilým ponese matka, která se od místa bydliště nezletilého odstěhovala a měla si jako nepečující rodič nezletilého vyzvedávat a zase vracet v bydlišti otce. Ve skutečnosti však tyto náklady od června 2019 nese otec, neboť byly zavedeny styky asistované v Brně (dle rozsudku Krajského soudu v Brně, pobočky v Jihlavě, ze dne 23. 5. 2019, č. j. 72 Co 5/2019-456). Zvýšené výživné bylo otcem požadováno od 1. 9. 2019, to v souvislosti s nástupem nezletilého na základní školu.
3. Prvostupňový soud akceptoval námitky otce a výživné pro nezletilého zvýšil od června 2019 s vysvětlením, že částkou 400 Kč, o kterou je výživné zvyšováno pro období od 14. 6. do 31. 8. 2019, kompenzuje otci náklady na dopravu nezletilého z místa bydliště do Brna za účelem realizace asistovaných styků s matkou. Další zvýšení výživného od září 2019 pak souvisí se zahájením povinné školní docházky a náklady s tím spojenými. Pokud se týká výdělkových možností matky, prvostupňový soud nakonec uzavřel, že výživné vyměří z jejího potenciálního průměrného měsíčního příjmu zjištěného pro pozici administrativního pracovníka ve výši 18 334 Kč čistého (17 % této částky, tj. výživné 3 100 Kč měsíčně). Zde prvostupňový soud vysvětlil, že matka nemá žádnou praxi odpovídající jejímu pedagogickému vzdělání, naopak v administrativě již v minulosti působila. Současně nelze vycházet z jejích skutečných příjmů uklízečky nebo pomocné pracovnice, možnostem matky zcela neodpovídajících, když tyto práce matka s ohledem na svá zdravotní omezení ani nemůže (na rozdíl od prací administrativních, v nichž matka svými neurologickými obtížemi limitována není) vykonávat dlouhodobě. Prvostupňový soud přihlédl i k tomu, že matčiny náklady na živobytí v zásadě hradí její rodiče a nezletilý je její jedinou vyživovací povinností, kterou si ani zčásti neplní osobní péčí.
4. Proti rozhodnutí soudu prvního stupně podal odvolání otec. Prvostupňovému soudu vytkl nesprávná skutková zjištění a nesprávně zjištěný skutkový stav věci; souhlasil sice se stanovením dat, od kdy se změnila poměry nezletilého, tj. 14. 6. 2019 a 1. 9. 2019, nicméně pokud se týká výše zvýšeného výživného, tuto považoval za nedostatečnou. Měl za nesprávně stanovené náklady za dojíždění do Brna, jak co do výpočtu, tak i pro jejich ponížení z důvodu návštěv paralelních návštěv logopedie. Prvostupňovému soudu vytkl nesprávnou úvahu ve vztahu k typu potenciálního příjmu matky a navrhl zohlednit její maximální dosažené vzdělání matky; i pokud by se vyšlo z potenciálního příjmu v administrativě, uvažoval se pouze nejnižší zjištěný průměr (tedy zůstala nezohledněna délka matčiny praxe a její jazykové znalosti), nebyla provedena valorizace zjištěného

průměrného výdělku k roku 2019 (zjištěn byl pouze rok 2018). Výživné pak mělo být stanoveno vyšší, než 17 % potenciálního příjmu matky, protože otec od nesporných dat změny poměrů nezletilého navrhl výživné zvýšit na částky 4 500 Kč, resp. 5 000 Kč měsíčně a přepočítat nedoplatek na takto zvýšeném výživném.

5. Matka i opatrovník nezletilého měli odvolání za nedůvodné a rozsudek prvostupňového soudu za správný; navrhli jej proto potvrdit.
6. Odvolací soud zjistil, že odvolání v dané věci směřuje proti rozsudku soudu prvního stupně, proti kterému jej zákon připouští (§ 1 odst. 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, dále též jen „z.ř.s.“ a § 201, § 202 *à contrario* zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, dále též jen „o.s.ř.“), že ho otec z pozice účastníka řízení podal jako osoba k tomu oprávněná (§ 201 o.s.ř.) a že tak učinil včas (§ 204 odst. 1 o.s.ř.), a to zejména pro nesprávná skutková zjištění a neúplně zjištěný stav věci, tedy z důvodů zákonem předvídaných (§ 205 odst. 2 písm. d/ a e/ o.s.ř.). Proto rozsudek soudu prvního stupně přezkoumal, stejně jako řízení, které jeho vydání předcházelo a po doplnění dokazování shledal odvolání otce v zásadě důvodným.
7. Jak plyne z obsahu opatrovnického spisu předloženého odvolacímu soudu k rozhodnutí, nezletilý byl rozsudkem Okresního soudu ve Zďáru nad Sázavou ze dne 4. 9. 2018, č. j. 4 Nc 588/2017-307, svěřen počínaje dnem 18. 8. 2018 (správně má být 18. 7. 2018) do péče otce a matce byla uložena povinnost přispívat na výživu nezletilého částkou 2 200 Kč měsíčně.
8. Pokud se týká styku matky s nezletilým, tento byl upraven samostatným již rozhodnutím prvostupňového soudu, a to ve velmi úzkém rozsahu z důvodu nezletilého ohrožujících problémů matky s požíváním alkoholu. Režim asistovaného styku byl zaveden následným rozhodnutím Krajského soudu v Brně, pobočky v Jihlavě, ze dne 23. 5. 2019, č. j. 72 Co 5/2019-456, který se s uvedeným závěrem ztotožnil, když problémy matky s alkoholem považoval za dlouhodobější, matkou si nepřiznané a neřešené. Již v tomto soudním řízení bylo postaveno najisto, že požívání alkoholu matkou v období do července 2018 (kdy spáchala přečin ohrožení pod vlivem návykové látky dle § 274 odst. 1 trestního zákoníku tím, že dne 18. 7. 2018 řídila osobní automobil, ačkoli měla nejméně 3,14 g/kg alkoholu v krvi, za nějž byla později odsouzena) nelze mít za příležitostné, jak opakovaně matka uváděla, ale naopak nutno učinit závěr, že matka nezletilého byla na požívání značného množství alkoholu dlouhodobě zvyklá. Rovněž pokud se týká navazujícího období, učinil odvolací soud závěr, že i po události v červenci 2018 požívala matka alkohol, a to i před nezletilým v průběhu styku s ním, který využívala k aktivitám se synem jen minimálně. Asistovaný styk byl zaveden na podkladě závěru, že matka ve všem pro její styk s nezletilým podstatném, tj. v dopravě za synem, v trávení doby styku at' už v domě rodičů v XXXX, u strýce v XXXX či u jiných příbuzných, až dosud spoléhala na svou matku, tj. babičku nezletilého, když nezanedbatelnou část doby styku matka využívala tak, že hovořila se svou matkou, požívala alkohol (zevrubně byl řešen incident z května 2019, kdy byla matka zpozorována při konzumaci alkoholu pracovníky opatrovníka nezletilého, problematické chování matky vyplynulo i z dalšího dokazování, včetně pohovoru s nezletilým provedeného pracovníky orgánu sociálně právní ochrany dítěte), odpočívala či spala a před nezletilým pro něj nepříjemně křičela. Bylo proto potřeba napomoci zkvalitnění vztahu matky s nezletilým takovým způsobem, že s ním bude být v relativně krátkém, zato osobním, bezprostředním kontaktu, který bude pro nezletilého skutečným přínosem. Vzhledem k matčiným problémům bylo nařízeno, aby během tohoto kontaktu na matčin stav dohlížela nestranná osoba, která podezření na požití alkoholu před stykem či během něj, nebo naopak při neshledání ničeho, co by o požití alkoholu svědčilo, zaznamená, stejně jako kvalitu samotného průběhu styku, a to pro účely případné změny tohoto rozhodnutí v budoucnu.
9. V přítomném řízení bylo prvostupňovým soudem vyžádáno sdělení Krizového centra pro děti a dospívající Brno, detašované pracoviště Minská (dále jen „krizové centrum“), o průběhu asistovaných styků matky s nezletilým. Přestože došlo dle souhrnné zprávy ze dne 24. 9. 2019 pod

vedením krizového centra k rozvoji a zvýšení kvality kontaktů matky s nezletilým, nadále přetrvávalo podezření na požívání alkoholu matkou. Zpráva popisuje situace navozující takové podezření a uvádí konkrétní nepřímé indicie přetrvávajícího neřešeného a popíraného alkoholismu matky – právě tyto skutečnosti jsou dle závěru krizového centra na překážku dalšímu rozšíření kontaktů nezletilého s matkou a případnému ukončení asistence při nich. Pokud se týká konzumace alkoholu matkou, obdobně vyznívá i zpráva Krizového centra pro děti a dospívající Brno, pracoviště Hapalova, ze dne 17. 10. 2019, kde je popisováno nonverbální vyjádření nezletilého k matce o „převrácení skleničky do sebe“.

10. Rovněž pokud se týká výdělkových poměrů matky, situace zůstávala v čase podobná. V minulém období matka krátkodobě působila na pozicích pomocných pracovníků u zaměstnavatele XXXX, kde byla zaměstnána necelý měsíc srpen 2018, v prodejně XXXX na dohodu o pracovní činnosti od 24. 9. 2018 do 5. 11. 2018 a u zaměstnavatele XXXX, kde pracovala 1,5 měsíce (duben až květen 2019) a její pracovní poměr skončil dohodou, přičemž zaměstnavatel (dle písemné zprávy) nebyl s matkou spokojen pro její nesoustředění se na práci. Od srpna 2018 do března 2019 a znovu od května 2019 byla matka evidována jako uchazeč o zaměstnání bez toho, že by pobírala podporu v nezaměstnanosti, dávky státní sociální podpory nebo dávky v hmotné nouzi. Prvostupňový soud se obsáhle zabýval tím, u jakých zaměstnavatelů se dle jejích tvrzení matka zajímala o zaměstnání, aby následně též s odkazem na zjištěnou nabídku desítek volných pracovních míst na pozici všeobecného administrativního pracovníka a vyžádanou zprávu Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV), Odboru programového financování a statistiky, uzavřel, že je možno v případě matky uvažovat s nevyužitou možností uplatnění v oblasti administrativy (kde by nebyla limitována zdravotními problémy a využila praxi z minulosti) a s potenciálním hrubým výdělkem (odpovídajícím průměrnému měsíčnímu výdělku za rok 2018) ve výši 25 270 Kč. Z této částky prvostupňový soud uvažoval čistý příjem 18 334 Kč měsíčně, který použil jako základ pro stanovení zvýšeného výživného.
11. Dle zjištění odvolacího soudu (z výpovědi matky, předložené pracovní smlouvy a mzdového výměru) je matka od února 2020 zaměstnána na 7 hodin denně, a to jako uklízečka s hrubým základním měsíčním příjmem 14 000 Kč. Dle své výpovědi má matka již od prosince 2019 vrácen zadržený řidičský průkaz, opakovala testy a úspěšně absolvovala i povinný psychotest. Vyjádřila se tak, že si přesto z důvodu nedostatku sebevědomí netroufá na žádné kvalifikované zaměstnání ani na práci, kde by kupříkladu uplatnila své znalosti dvou cizích jazyků. Stávající zaměstnání na pozici pomocné síly jí plně vyhovuje, neumí ovládat počítač, omezují ji také časově předepsané termíny asistovaných styků. Matka provozuje osobní automobil, kterým denně dojíždí do zaměstnání. Žije v oddělené části nemovitosti ve vlastnictví rodičů, pomáhá jim, pečuje zejména o nemocného otce, pročež se nijak finančně nepodílí na společně vedené domácnosti. Popřela jakékoli požívání alkoholu, a to zpětně od července 2018, tj. od události, která vedla k jejímu trestnímu odsouzení.
12. Odvolací soud považoval závěry prvostupňového soudu ohledně nové úpravy výživného pro nezletilého na podkladě příjmů, kterých by matka dosahovat mohla, nikoli těch, kterých ve skutečnosti (nahodile) na nekvalifikovaných pozicích dosahuje (tedy rozhodnutí ve smyslu ust. § 913 odst. 2 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, dále jen „o.z.“, podle kterého je nutno mj. vzít v úvahu, zda se výživou povinný nevzdal výhodnějšího zaměstnání a v jakém rozsahu osobně pečuje o oprávněného), za zcela správné. To včetně úvahy o tom, že za výchozí potenciální příjem bude považován ten, kterého lze dosáhnout na pozici, v níž má matka praxi a nikoli té, kterou nikdy i přes své vzdělání nevykonávala. Odvolací soud v souladu s námitkou otce zjistil aktualizované statistické údaje za rok 2019 a aktuální nabídku volných pracovních míst odpovídajících všeobecným administrativním pracovníkům, což je též prvostupňovým soudem správně identifikovaná pracovní pozice, k níž by měl být určen potenciální příjem matky.
13. Podrobná pravidla pro postup určení potenciálního příjmu výživou povinné osoby ve smyslu ust. § 913 odst. 2 o.z. plynou ze Stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího

soudu České republiky ze dne 19. 10. 2016 k zjišťování možností, schopností a majetkových poměrů povinného v řízení o výživném pro nezletilé děti, sp. zn. Cjpn 204/2012, podle kterého „(P)ři určení výše potenciálního příjmu soud nevychází z vyššího příjmu, kterého povinný dříve dosahoval, ale z příjmu, kterého by s ohledem na své skutečné schopnosti a možnosti (popř. i majetkové), dané mimo jiné jeho fyzickým stavem, nadáním, vzděláním, pracovními zkušenostmi a nabídkou a poptávkou na rozumně regionálně určeném trhu práce mohl dosahovat. Na splnění podmínek uvedených v § 913 odst. 2 o. z. (§ 96 odst. 1 zákona o rodině) lze usuzovat zejména tam, kde (se) povinný dlouhodobě vyhýbá nabízené práci odpovídající jeho věku, zdravotnímu stavu a vzdělání. ... Za potenciální příjem je možné považovat jen takový příjem, který odpovídá jak schopnostem a možnostem povinného, tak zejména nabídce a poptávce na rozumně regionálně určeném trhu práce, která je schopnostem a možnostem povinného adekvátní.“

14. Z dostupných internetových zdrojů na portále <http://www.mpsv.cz> byla odvolacím soudem zjištěna jednak nabídka 29 aktuálních pracovních nabídek na pozici všeobecné administrativy pro Brno-město (vložených do systému MPSV ke dni 23. 6. 2020 za posledních 30 dnů) a dále z tzv. Regionální statistiky ceny práce zjištěn medián (jakožto lépe odpovídající statistická veličina oproti méně objektivnímu průměru) hrubé měsíční mzdy v Jihomoravském kraji na těchto pozicích v roce 2019 ve výši částky 24 413 Kč, což odpovídá čistému měsíčnímu příjmu (bez slevy na dítě) ve výši částky 18 892 Kč. Lze tedy uzavřít, že nabídka pracovních míst na pozici odpovídající uvažovanému možnému pracovnímu uplatnění matky je v oblasti Brna-města nadále dostačující a rovněž prvostupňovým soudem zohledněný potenciální příjem lze akceptovat, po aktualizaci k roku 2019 jen v nepatrně vyšší úrovni.
15. Lze shrnout, že matka nadále projevuje liknavý přístup k zajištění odpovídajícího výdělku, to nejméně v tom smyslu, že vykonává navzdory svému vzdělání, resp. předchozí praxi, pouze pomocné, nekvalifikované práce, a to navíc ve zkráceném úvazku. Ve smyslu shora uvedeného se tedy (a to rovněž na úkor nezletilého) připravuje o výdělek z výhodnějšího zaměstnání a tomu odpovídající majetkový prospěch. Pokud se však matka dokázala připravit na testy pro vrácení řidičského průkazu, úspěšně absolvovala psychotesty, lze podle názoru odvolacího soudu předpokládat, že by měla být schopna po doplnění nebo obnovení předchozích dovedností vykonávat více kvalifikované zaměstnání. Než se tak stane, nebo nebude-li k tomu matka ochotna ani v budoucnu, je nutno vycházet nikoli z matčina příjmu dosahovaného, ale z potenciálního. Navíc, matka sama je finančně podporována svými rodiči, s nimiž vede v zásadě společnou domácnost, na níž se finančně nepodílí. Rovněž osobní podíl na péči o nezletilého prozatím matka nevykazuje žádný, to s ohledem na v minulosti zavedený velmi omezený režim pouze několikahodinových asistovaných styků. Matka se také zjevně dosud nedokázala plně vyrovnat se škodlivou konzumací alkoholu, kterou sice pro dobu od události v roce 2018 popírá, nicméně je opakovaně dán důvod domnívat se o opaku (jak plyne ze shora uvedeného). Těmto skutečnostem pak odpovídá úvaha o tom, že výživné od září 2019 bude stanoveno jako 18 % příjmu matky, nikoli 17 %, jak učinil prvostupňový soud.
16. Při uvažovaném potenciálním příjmu matky, pouze jediné její vyživovací povinnosti, absenci osobní péče o nezletilého a jakýchkoli smysluplných finančních plnění v jeho prospěch mimo rámec dosud stanovené vyživovací povinnosti, s přihlédnutím k aktuálnímu věku nezletilého, má odvolací soud za odpovídající výživné pro období, kdy otec nese zvýšené náklady na přepravu nezletilého k asistovaným stykům s matkou, částku ve výši 3 000 Kč (tj. původní výživné zvýšené alespoň o dvojnásobek dle názoru odvolacího soudu nedostatečné částky 400 Kč, se kterou prvostupňový soud původně pracoval jako s otcovými náklady na dopravu nezletilého ke stykům do Brna) a dále s účinností od září 2019, tj. od nástupu nezletilého do základní školy, částku 3 400 Kč (18 % uvažovaného potenciálního měsíčního příjmu matky).
17. Bylo-li odvolacím soudem takto upraveno zvýšené výživné, je tím s ohledem na původní rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 220 odst. 1 o.s.ř. měněn rozsudek soudu prvního stupně (výrok I. a/ tohoto rozsudku).

18. Došlo-li ke zvýšení běžného výživného se zpětnou účinností, nutno rozhodnout o vzniklém nedoplatku, jak správně učinil již i soud prvního stupně. Odvolací soud však s ohledem na odlišnou výši stanoveného výživného provedl přepočítání dluhu na výživném, když současně vyšel z nesporných tvrzení účastníků o provedených platbách na ně (matka již v mezidobí uhradila prvostupňovým soudem vyčíslený nedoplatek na výživném a výživné zvýšené dle přezkoumávaného rozhodnutí také řádně platí). V rozhodném období od 14. 6. 2019 do 30. 6. 2020 uhradila matka na výživném celkem částku 37 679 Kč (za červen 2019 1 479 Kč, za červenec a srpen 2019 5 200 Kč a za září 2019 až červen 2020 31 000 Kč). Tato částka byla započtena na celkovou pohledávku nezletilého na výživné za rozhodné období ve výši částky 41 700 Kč (za červen 2019 1 700 Kč, za červenec a srpen 2019 6 000 Kč a za září 2019 až červen 2020 34 000 Kč) a aktuální nedoplatek na výživném ke dni 30. 6. 2020 proto určen částkou 4 021 Kč, kterou je matka povinna uhradit způsobem dle výroku I. b) tohoto rozsudku.
19. Náhrada nákladů řízení před soudy obou stupňů (§ 224 odst. 2 o.s.ř.) nenáleží ve smyslu ustanovení § 23 z.ř.s. žádnému z účastníků (výrok II. tohoto rozsudku).

Poučení:

Proti tomuto usnesení **není** dovolání přípustné (§ 238 odst. 1, písm. a/ o.s.ř.).

Jihlava 2. července 2020

JUDr. Jaroslav Mádr v. r.
předseda senátu